

Estetický soud II. (Kant)

Úvod do uměnovědných studií

Novověk

- ▶ René Descartes (1596 – 1650) – obrat k subjektu
- ▶ Immanuel Kant (1724 – 1804)
 - ▶ Kritika čistého rozumu **DUŠEVNÍ MOHUTNOSTI ROZUM**
 - ▶ Kritika praktického rozumu **VŮLE**
 - ▶ Základy metafyziky mravů
 - ▶ „Jednej tak, jako by se maxima tvého jednání měla na základě tvé vůle stát obecným přírodním zákonem.“
 - ▶ Kritika soudnosti (1790) **SOUDNOST (CIT)**

Je tento hrnec krásný?
Líbí se vám tento hrnec?

Soudnost (Estetický postoj*) podle I. Kant

- ▶ **Nezainteresovaná (nezaujatá) libost:**
 - ▶ Účelnost (bez účelu) – forma
 - ▶ (Nezaujaté) vnímání
 - ▶ Svobodná hra představivosti a rozvažování
 - ▶ Pocity (nezaujaté) libosti
 - ▶ (Estetický) soud – „líbí se mi“ („je to krásné“)

* Tak to nazýváme až dnes, jako jednu z „interpretací“ Kantova pojmu soudnost

Estetický soud – I. Kant

- ▶ ES je nezávislý na rozumu
- ▶ ES je jedinečný, nelze jej dále zobecnit (nelze jej převést ani na rozumové rozvažování ani na volní rozhodování)
- ▶ ES nehodnotí „věc samu“ (tj. obsah) ale (pouze) její formu

Upřesnění

- ▶ Kant: „skrytá technika přírody“
 - ▶ V přírodě: objektivní účelnost
 - ▶ V umění: formální účelnost
- ▶ Kant: **krása je ve vnímajícím subjektu** ne v samotném objektu (...a proto stačí i imaginace)
- ▶ Kant: vkusový soud = subjektivní soud s univerzální platností (pozn. téma vkusu probereme později)

Je (tato) sněhová vločka **krásná?**
Líbí se vám (tato) sněhová vločka?

Upřesnění

- ▶ Krása samostatná (umění)
- ▶ Krása adherentní

- ▶ !!! „líbí se mi“ není totéž, co „je mi to příjemné, pohodlné“ - to je fyziologický/fyzický pocit a se soudností (libostí) nebo nic společného!

- ▶ Estetické kategorie
 - ▶ Krása (...libost...)
 - ▶ Vznešeno (...hvězdné nebe nad námi a mravní zákon v nás...)

Výhrady ke Kantově teorii

- ▶ **Přílišný psychologismus a subjektivismus**
 - ▶ Nelze vyloučit poznávací schopnosti
- ▶ **Přílišný formalismus**
 - ▶ Obsah není esteticky bezhodnotný
 - ▶ Neexistuje úplná bezzájmovost (E. Husserl):
 - ▶ Minimálně zájem vnímat
 - ▶ Emocionální přitažlivost
- ▶ **Izolacionismus**
 - ▶ Problematika autonomie estetického soudu
 - ▶ Kontext (a tedy i etické hodnocení) hraje svou roli (L. N. Tolstoj)
- ▶ **Elitismus, sociální diferenciacce**
 - ▶ Pierre Bourdieu